

Modele odpowiedzi do arkusza Próbnej Matury z OPERONEM

Historia Poziom rozszerzony

Listopad 2009

W kluczu są prezentowane przykładowe prawidłowe odpowiedzi. Należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest synonimiczny wobec schematu, oraz inne odpowiedzi, nieprzewidziane w kluczu, ale poprawne.

Zadanie	Oczekiwane odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
1.	a) Ateny, b) Rzym, c) Babilonia	1 pkt za pełną odpowiedź	1
2.	a) akwedukt w Segowii, b) Wielki Mur Chiński, c) ziggurat z Ur	1 pkt za trzy podpisy	1
3.	a) wojna z Pyrrusem, b) II wojna punicka, c) wojna z Gallami	1 pkt za poprawne wpisanie wszystkich nazw	1
4.	a) Diogenes, b) Sokrates, c) Demokryt	1 pkt za poprawne wpisanie wszystkich imion	1
5.	a) ostracyzm – w starożytnych Atenach sposób usuwania z kraju na 10 lat obywatela zagrażającego demokracji, wprowadzony na pocz. V w. p.n.e.; głosowano za pomocą glinianych skorupki (ostrakonów), na których wpisywano nazwisko obwinionego, b) limes – w cesarstwie rzymskim obronny system graniczny, składający się z wałów, palisad, umocnionych obozów legionów i wież strażniczych.	1 pkt za wyjaśnienie obu pojęć	1
6.	a) A, b) B	1 pkt za pełną odpowiedź	1
7.	a) fałsz, b) prawda, c) fałsz, d) prawda	1 pkt za wszystkie poprawne wpisy	1
8.	a) I. Kazimierz Wielki, II. Konrad Mazowiecki, III. Kazimierz Sprawiedliwy, b) Bolesław V Wstydlawy był wnukiem Kazimierza II Sprawiedliwego, Karol Robert był szwagrem Kazimierza III Wielkiego.	a) 1 pkt za pełną odpowiedź, b) 1 pkt za pełną odpowiedź	2
9.	a) turniej rycerski; trening walki, zdobycie sławy rycerskiej, rozrywka dworu, b) zbroja, kopia, c) szranki	a) 1 pkt za pełną odpowiedź, b) 1 pkt za pełną odpowiedź, c) 1 pkt za właściwe podkreślenie	3
10.	a) Hohenzollern, Prusy (lub Księstwo Pruskie, lub państwo zakonu krzyżackiego), b) Zobowiązanie składania hołdu władcom Rzeczypospolitej oraz udzielanie pomocy zbrojnej Rzeczypospolitej, c) Zygmunt Stary, 1548 r.	a) 1 pkt za pełną odpowiedź, b) 1 pkt za pełną odpowiedź, c) 1 pkt za pełną odpowiedź	3

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Zadanie	Oczekiwane odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
11.	a), b)	1 pkt za dwa poprawne podkreślenia	1
12.	d)	1 pkt za poprawne oznaczenie	1
13.	a) Józef Madaliński, b) Piotr Wysocki, c) Romuald Traugutt, d) Ignacy Paderewski, e) Antoni Chruściel	1 pkt za prawidłowe wypełnienie wszystkich rubryk	1
14.	Księstwo Warszawskie, 1807 r., Drezno	1 pkt za pełną odpowiedź	1
15.	a) Stefan Wyszyński, Jerzy Popiełuszko, b) Jerzy Grotowski, Władysław Strzemiński, c) Franciszek Kleeberg, Stanisław Maczek, d) Roman Dmowski, Stanisław Mikołajczyk, e) Stefan Banach, Tadeusz Kotarbiński	1 pkt za pełną odpowiedź	1
16.	a) Babilonia, Hammurabi; Prawo nosi znamiona systemu teokratycznego (teokracji), b) Religia miała wzmacniać autorytet panującego, wskazywać na jego boskie pochodzenie, podkreślać związek państwa z religią, zapewniać prawu sankcję nie tylko państwową, ale również religijną. Przykłady państw tego typu: Iran, Watykan (Państwo Kościelne).	a) 1 pkt za pełną odpowiedź, b) 1 pkt za pełną odpowiedź	2
17.	a) Źródła dotyczą Izraela, a wskazuje na to fakt, że postać na rycinie to przywódca Izraelitów – Mojżesz, człowiek ten otrzymuje tablice kamienne z zapisem dekalogu. Ponadto tytulatura Boga używana w źródle wskazuje na Żydów, także zwrot „który cię wywiódł z ziemi [...]” odwołuje się do dziejów Żydów i wyjścia z Egiptu, b) Zasada talionu mówiła, że kara powinna być równą odpłatą przestępcy za popełniony czyn (należy uznać też: kara powinna dawać taki sam skutek jak przestępstwo). Od zasady talionu odstępowano, gdy osoba, która popełniła przestępstwo, należała do wyższej niż poszkodowany warstwy społecznej (przykład niewolnika). Należy uznać także: jeśli niemożliwe ze względów fizycznych było jej zrealizowanie (przykład poronionej ciąży).	a) 1 pkt za pełną odpowiedź, b) 1 pkt za pełną odpowiedź	2
18.	a) Źródła przedstawiają Sokratesa, któremu zarzucano nieuznawanie bogów oficjalnie czczonych w Atenach i oddawanie czci obcym bóstwom. Inny zarzut to deprawowanie młodzieży. Sokratesa skazano na śmierć, b) Wyrok był surowy, lecz zgodny z ateńskim prawodawstwem. Sokratesa uznano za niebezpiecznego, gdyż nie uznając oficjalnych bogów, narażał na ich gniew całą społeczność ateńskiej polis. Demoralizację młodzieży uznano za równie niebezpieczną, gdyż godziło to w podstawy ateńskiej organizacji społecznej, w myśl których dzieci miały być bezwzględnie posłuszne rodzicom. Sokrates zaś dowodził, że przede wszystkim powinny być posłuszne swojemu rozumowi.	a) 1 pkt za pełną odpowiedź, b) 1 pkt za pełną odpowiedź	2
19.	Przywilej immunitetowy (należy uznać – immunitet lub immunitet sędowniczy i ekonomiczny), wskazuje na to fragment mówiący, z jakich świadczeń go-	1 pkt za pełną odpowiedź	1

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Zadanie	Oczekiwane odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
	spodarczych (podatkowych) na rzecz władcy zwolniony jest konkretny, wymieniony w dokumencie rycerz, oraz fakt przekazania rycerzowi przez księcia praw do sądzenia poddanych.		
20.	a) Inkwizytorzy początkowo zajmowali się badaniem, czy jakiś pogląd głoszony przez wiernych nie jest herezją, a następnie stali się sędziami rozstrzygającymi sprawy o herezje i czary, b) Potocznie wielu ludzi uznaje inkwizycję średniowieczną za wszechwładną i scentralizowaną instytucję sądowną bezwzględnie ścigającą ludzi podejrzanych o choćby cień odstępstwa od doktryny głoszonej przez Kościół. W istocie nie była ona instytucją, lecz procedurą postępowania, a kompetencje inkwizytorów były mocno ograniczone.	a) 1 pkt za pełną odpowiedź, b) 1 pkt za pełną odpowiedź	2
21.	W przypadku liczb bezwzględnych tendencję można określić jako malejącą, zaś rozpatrując liczby względne, tendencja utrzymywała się na stałym poziomie (do 1781 r.).	1 pkt za pełną odpowiedź	1

22. Zadanie rozszerzonej odpowiedzi (20 pkt)

Temat I. Wyjaśnij, w czym wyrażała się korporacyjność i stanowość prawa w Rzeczypospolitej Obojga Narodów. (przewidywany czas na rozwiązanie: ok. 60 min)

Kryteria szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
poziom I: Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni, podał jedynie kilka informacji świadczących o tym, że rozumie temat. Z wypowiedzi wynika, iż nie w pełni rozumie historyczne znaczenie pojęć „stan” i „korporacja”, nie w pełni potrafi połączyć je z mechanizmami funkcjonowania prawa. Brak własnego zdania.	1–5
poziom II: Zdający uwzględnił podstawową faktografię, rozszerzył ramy przestrzenne omawianego tematu, wskazując w nieuporządkowany sposób pojedyncze analogie w innych krajach, zdefiniował pojęcia „stan” i „korporacja” w kontekście historycznym, w nieuporządkowany sposób podał niektóre przyczyny i skutki omawianych zjawisk.	6–10
poziom III: Zdający trafnie dobrał faktografię, poprawnie posłużył się terminologią historyczną, rozszerzył ramy przestrzenne omawianego tematu, wskazując na analogie w innych krajach, podał fakty uporządkowane, w nieuporządkowany sposób spróbował połączyć korporacyjność i stanowość z mechanizmami funkcjonowania prawa w Rzeczypospolitej okresu demokracji szlacheckiej.	11–15
poziom IV: Zdający w pełni przedstawił charakterystykę korporacyjności i stanowości prawa Rzeczypospolitej okresu demokracji szlacheckiej. Wykazał się zrozumieniem odrębności litery od praktyki prawa – przywołał stosowne przykłady, sprawnie posłużył się terminologią historyczną, omówił temat na wszystkich poziomach czasu i przestrzeni, podał fakty w sposób uporządkowany, wskazał na specyfikę społeczno-historyczną Rzeczypospolitej.	16–20

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Temat II. Scharakteryzuj i oceń przemiany ustrojowe w II Rzeczypospolitej w kontekście przewrotu majowego. (przewidywany czas na rozwiązanie: ok. 60 min)

Kryteria szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
poziom I: Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni. Podał jedynie kilka informacji świadczących o tym, że rozumie temat. Podał nieliczne i nieuporządkowane uwagi na temat funkcjonowania prawa po przewrocie majowym, nie podał dat i nazwisk (oprócz J. Piłsudskiego). Nie postawił jasnej tezy.	1–5
poziom II: Zdający wyraźnie sformułował tezę pracy, rozszerzył ramy czasowe omawianego wydarzenia, wskazując na funkcjonowanie prawa przed zamachem majowym. Podał fakty uporządkowane, używał (choć rzadko) odpowiedniej terminologii, wykonał chaotyczne próby wskazania przyczyn, wskazał na nazwiska i daty.	6–10
poziom III: Zdający wyraźnie sformułował tezę pracy, rozszerzył ramy czasowe omawianego wydarzenia, wskazując na funkcjonowanie prawa przed zamachem majowym. Podał uporządkowane fakty, porównał funkcjonowanie prawa przed zamachem majowym i po nim, używał właściwie terminologii historycznej, posłużył się ze znanstwem pojęciami. Doszukał się przyczyn zmian w funkcjonowaniu prawa, podał argumenty na rzecz postawionej przez siebie tezy.	11–15
poziom IV: Zdający wyraźnie sformułował tezę pracy, rozszerzył ramy czasowe omawianego wydarzenia, wskazując na funkcjonowanie prawa przed zamachem majowym. Rozszerzył ramy przestrzenne omawianego tematu, wskazując na analogiczne jak w Polsce po przewrocie majowym przemiany w funkcjonowaniu prawa występujące w innych krajach. Rozwinął tezę i logicznie ją uzasadnił, podał uporządkowane fakty, używał właściwej terminologii historycznej, posługiwał się ze znanstwem pojęciami. Formułował samodzielne oceny i je uzasadniał, poruszył też inne prócz prawnych aspekty życia łączące się z funkcjonowaniem prawa w II Rzeczypospolitej.	16–20